

UJEDINJENE NACIJE

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (Mehanizam) osnovao je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija 22. decembra 2010. da nastavi nadležnosti, prava, obaveze i ključne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nakon okončanja njihovih mandata.

OBRAĆANJE

TUŽITELJ

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument)

Haag, 9. listopada 2018.

Panel-diskusija tužitelja za ratne zločine: Razlozi za usporavanje i mogućnost ubrzanja istraga

Zagreb, Hrvatska

9. listopada 2018.

**dr. Serge Brammertz,
glavni tužitelj, UN-MRMKS**

Zahvaljujem Srpskom narodnom vijeću, *Documenti* i SENSE – Centru za tranzicijsku pravdu na organiziranju ove konferencije i na pozivu da na njoj sudjelujem.

Posebno mi je drago što imam priliku sudjelovati na ovoj panel-diskusiji sa svojim kolegama glavnim tužiteljima. Nemamo dovoljno prilika da se svi ovako sastajemo, tako da sam zahvalan da nam je ovaj put to uspjelo.

Današnja tema – zašto se ostvarivanje pravde za ratne zločine usporava i što možemo učiniti da se vratimo na pravi put – nešto je o čemu redovito razgovaram sa svojim kolegama.

Trenutačno pripremam svoje sljedeće izvješće Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda, a kasnije danas i sutra razgovarat ću s ministrom pravosuđa i državnim odvjetnikom. Za nekoliko tjedana posjetit ću Beograd, a nakon toga Sarajevo.

Kao što ću reći i svojim sugovornicima, nema dvojbe da se u ovom trenutku ostvarivanje pravde za ratne zločine i pomirenje u regiji kreću u pogrešnom smjeru.

U svakoj državi u regiji postoji velik broj neriješenih predmeta u vezi s ratnim zločinima i još uvijek je prijeko potrebno da se pravda brže ostvaruje. Pa ipak, s izuzetkom Bosne i Hercegovine, svake godine sve je manje suđenja za ratne zločine.

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Tužilaštvo

Tel.: +31 (0)70 512 5278

Pratite MMKS na [Facebooku](#), [Twitteru](#), [YouTubeu](#), [LinkedInu](#)

<http://www.irmct.org/>

U javnoj sferi sada dominiraju veličanje ratnih zločinaca i poricanje zločina. Još prije samo nekoliko godina bilo bi nezamislivo da ministri u vladi govore o ratnim zločincima kao o herojima. Međutim, to se sada nažalost redovito događa.

Žrtve se diljem regije vrijeđaju i ignoriraju. Neosporni zločini se izbacuju iz udžbenika povijesti. Čini se da se gotovo svakog dana pojavljuju nove provokacije, smišljene da ponize žrtve.

Zašto se to događa?

Ili, da budem provokativniji, kako to da se pravda i pomirenje kreću u pogrešnom smjeru dok proces integracije Europske unije i dalje napreduje?

Hrvatska je sada članica EU-a. Srbija i Crna Gora angažirane su na pregovorima oko pristupnih poglavlja. Bosna i Hercegovina je popunila svoj upitnik i očekuje se da će u skoroj budućnosti poduzeti važne korake naprijed.

Pa ipak, ne može se reći da su ostvarivanje pravde za ratne zločine i vladavina prava sada efikasniji nego prije dvije, tri ili pet godina. Pomirenje se čini još teže dostižnim. Mnogim promatračima to izgleda kao paradoks.

Očigledno, proces pristupanja Europskoj uniji trebao bi biti katalizator za promjene i napredak u regiji, međutim, kada je riječ o suočavanju s nedavnom prošlošću, to u posljednje vrijeme nažalost nije slučaj.

Tužiteljstvo kojem sam na čelu posljednjih petnaest godina redovito podnosi izvješća Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda. Tijekom mojih prvih nekoliko godina na dužnosti glavnog tužitelja dominantne teme bile su suradnja i uvjetovanje.

Bilo da se radilo o uhićenju optuženih u bijegu ili o pribavljanju dokaza, Tužiteljstvu je bila potrebna suradnja država u regiji. Europska unija je jasno stavila do znanja da je osiguranje takve suradnje bilo uvjet za napredak država u regiji u procesu pristupanja Uniji. To je imalo smisla. Na koncu konca, vladavina prava ključna je vrijednost Europske unije i bilo bi nekonzistentno s napredovanjem u pristupnom procesu da neka država krši svoje međunarodne pravne obveze da surađuje.

I stoga je politika uvjetovanja dovela do usklađivanja lokalnih političkih interesa s ostvarenjem pravde za ratne zločine i osigurala da vlade pruže potrebnu podršku i suradnju kako bi se uspješno ostvarilo pozivanje na odgovornost.

Pa ipak, nakon uhićenja posljednjeg optuženog u bijegu, politika uvjetovanja, i nažalost ostvarivanje pravde za ratne zločine, izgleda da su pali na ljestvici prioriteta. Čini se da su nakon uhićenja Karadžića i Mladića mnogi pomislili da je pitanje ratnih zločina okončano.

Naravno, to pitanje nije okončano. I dok je MKSJ uspio dovršiti svoj posao, sada je u potpunosti obveza nacionalnih sudova da se nastavi s pozivanjem na odgovornost. Moji ovdašnji kolege još uvijek imaju na tisuće predmeta u vezi s ratnim zločinima koje tek trebaju procesuirati.

Slučajno, ili ne, u isto vrijeme kada se pitanje ostvarivanja pravde za ratne zločine spustilo na ljestvici prioriteta, politička se netrpeljivost prema procesu pozivanja na odgovornost povećala diljem regije. Ili, možda bolje rečeno, političari su počeli izgovarati ono što su ranije oklijevali reći.

A po mojem mišljenju, upravo je to ključno objašnjenje za recentne trendove. Diljem regije ostvarivanje pravde za ratne zločine, pomirenje i vladavina prava suočavaju se s više političkog protivljenja i pritiska nego ranije.

Vlade potpuno otvoreno vrše politički pritisak na pravosudne procese. Dužnosnici su sve otvoreniji u pokušajima da utječu na tužitelje i suce. Premda vlade usvajaju nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina, one često ostaju samo na papiru, bez stvarne opredijeljenosti i rezultata.

Utjecaj ovakve političke klime je očigledan. Svake se godine pokreće sve manje kaznenih progona. Regionalna suradnja u vezi s ratnim zločinima gotovo je zamrla. Bjegunci i osumnjičeni prelaskom granice učinkovito ostvaruju sigurno utočište.

Pa što se može učiniti?

Iskustvo MKSJ-a naučilo nas je jednu važnu lekciju. Ukoliko međunarodna zajednica želi da ostvarenje pravde bude uspješno, mora upotrijebiti poticaje kako bi utjecala na lokalne političke čimbenike. Kada Europska unija pošalje jasnu poruku, vidjeli smo da se puno toga može postići.

To znači staviti ostvarenje pravde za ratne zločine i vladavinu prava na vrh ljestvice prioriteta. I poslati kristalno jasnu poruku što se očekuje. I osigurati da pridržavanje vrijednosti Europske unije bude u interesu lokalnih dužnosnika.

U suprotnom, nastaviti ćemo gledati kako vlade čine minimum mogućeg, umjesto maksimum potrebnog.

Istodobno, mi kao tužitelji imamo i svoje vlastite obveze.

Na nama tužiteljima je da stalno pokazujemo da smo neovisni i nepristrani i da se rukovodimo jedino zakonom i činjenicama. A to zahtijeva da pokažemo da ćemo pravdi privesti sve odgovorne za ratne zločine, bez obzira na njihov politički status, položaj ili etničku pripadnost.

Svi mi ovdje dijelimo duboku privrženost ovom temeljnom principu. No, mi možemo učiniti više da se on ostvari, što uključuje i kazneni progon onih osumnjičenih koji su na visokim položajima u našim vlastitim zajednicama.

Kao tužitelji, možemo uz to poduzeti i mnogo više toga kako bismo ojačali regionalnu pravosudnu suradnju u pitanjima ratnih zločina. Kao što znamo, gotovo svaki predmet ima regionalnu dimenziju, pri čemu su žrtve često u jednoj državi, a počinitelji u drugoj.

Regionalna pravosudna suradnja danas je suočena s brojnim izazovima. No, ja vjerujem da su i rješenja velikim dijelom u našim rukama.

Kada su se prije jednog desetljeća tužitelji za ratne zločine iz regije prvi put sastali da bi razgovarali o pravosudnoj suradnji, pronašli smo pragmatična rješenja kako bismo savladali prepreke pred sobom. Možemo nastaviti u takvom duhu pragmatične suradnje. Na koncu konca, ono što nas spaja kao tužitelje mnogo je veće od bilo čega što nas razdvaja.

A možemo i pronaći pragmatična rješenja za mnoge druge izazove s kojima se suočavamo. Trebamo se samo prisjetiti toga da je svrha prava ostvariti pravdu i kazniti odgovorne za zločine, a ne promicati nekažnjivost.

I na kraju, u istom duhu jedni drugima možemo pružiti više uzajamne pomoći. Bavimo se međunarodnim zločinima na osnovi međunarodnog prava pa se ne bismo trebali ustručavati da se okoristimo iskustvima drugih i naučenim lekcijama. Ukoliko naiđemo na predmete koji prelaze granice, moramo raditi kao partneri i kolege, a ne kao da smo stranci.

Kao primjer za to, uvjeravam vas da je Tužiteljstvo kojem sam na čelu u potpunosti opredijeljeno da pruži svu moguću pomoć našim partnerima. Moji kolege su ovdje istakli da će biti u stanju svoje obveze izvršavati samo ako ovo Tužiteljstvo nastavi sa svojom podrškom i ako je unaprijedi.

Iz tog razloga, Tužiteljstvo je razvilo planove kako bi omogućilo širok spektar dodatne podrške. Nastavit ćemo s praksom ugošćivanja tužitelja za vezu i obukom mladih pravnikâ iz regije u našem uredu. Poboľšat ćemo postojeći program zahtjeva za pomoć tako što ćemo kolegama omogućiti da traže dokaznu i pravnu pomoć za konkretne predmete. Također ćemo pripremiti dodatne predmetne spise Kategorije II kako bi se tužitelji iz regije mogli osloniti na naše kaznene progone i izvesti dodatne počinitelje pred lice pravde. A kreirat ćemo i jedan *online* pravni forum kako bi tužitelji mogli dobivati stručne pravne savjete ovog Tužiteljstva i međusobno podijeliti najnovija pravna saznanja.

U ovim i drugim naporima kontinuirana podrška međunarodne zajednice bit će presudna. Ovo Tužiteljstvo želi surađivati s našim kolegama i donatorima kako bi se osiguralo da tužitelji u regiji raspolažu alatima i resursima koji su im potrebni za uspjeh. Na sreću, već smo vidjeli da su Europska komisija i drugi obećali dodatna sredstva i pomoć za pozivanje na odgovornost i pomirenje jer su prepoznali da investiranje u vladavinu prava uvijek donosi golemu dobit.

I da bih zaključio: nimalo ne sumnjam da ostvarivanje pravde u vezi s ratnim zločinima možemo vratiti na pravi put. Iako su izazovi značajni, rješenja su lako uočljiva. Prije svega, možemo se pouzdati u vladavinu prava kao temeljnu europsku vrijednost. Čvrsto sam uvjeren da poštovanjem vladavine prava i ostvarivanjem pravde za više žrtava možemo pomoći da se savlada naslijeđe nedavne prošlosti i promiče pomirenje.

Hvala vam na pažnji.”

****